EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 24.2.2021
COM(2021) 97 final

SPOROČILO KOMISIJE

Poročilo o okrepljenem nadzoru – Grčija, februar 2021

{SWD(2021) 43 final}

OZADJE

Gospodarska gibanja in politike v Grčiji se spremljajo v okviru evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik in v okviru okrepljenega nadzora v skladu z Uredbo (EU) št. 472/2013 ([1]). Z uvedbo okrepljenega nadzora za Grčijo ([2]) se priznava dejstvo, da mora Grčija še naprej izvajati ukrepe za obravnavo vzrokov ali možnih vzrokov svojih gospodarskih in finančnih težav, hkrati pa izvajati strukturne reforme, ki bodo pripomogle k trdni in trajnostni gospodarski rasti.

Okrepljeni nadzor zagotavlja celovit okvir za spremljanje gospodarskih gibanj in izvajanja politik, potrebnih za zagotovitev trajnostnega gospodarskega okrevanja. Omogoča redno ocenjevanje nedavnih gospodarskih in finančnih gibanj v Grčiji, spremljanje stanja pogojev financiranja države in posodobitev analize vzdržnosti dolga. Okrepljeni nadzor zagotavlja tudi okvir za ocenjevanje splošne zaveze, ki jo je Grčija 22. junija 2018 dala Euroskupini glede nadaljevanja in dokončanja reform, sprejetih v okviru programa evropskega mehanizma za stabilnost, ter glede zagotavljanja zaščite ciljev pomembnih reform, sprejetih v okviru programov finančne pomoči. V tem okviru se pri okrepljenem nadzoru spremlja izvajanje posebnih zavez za dokončanje ključnih strukturnih reform, ki so se začele izvajati v okviru programa, na šestih ključnih področjih v dogovorjenih rokih do sredine leta 2022, in sicer so to: (i) fiskalne in fiskalno-strukturne politike, (ii) socialna pomoč, (iii) finančna stabilnost, (iv) trg dela in proizvodni trgi, (v) Grška družba za upravljanje premoženja in deležev (Hellenic Corporation of Assets and Participations) in privatizacija ter (vi) posodobitev javne uprave ([3]).

To je deveto poročilo o okrepljenem nadzoru za Grčijo. Temelji na ugotovitvah misije, ki je potekala na daljavo 26. in 27. januarja 2021, ter na rednem dialogu z grškimi organi. Misijo je izvedla Evropska komisija v povezavi z Evropsko centralno banko ([4]); Mednarodni denarni sklad je sodeloval prek svojega okvira poprogramskega spremljanja, evropski mehanizem za stabilnost pa v okviru svojega sistema zgodnjega opozarjanja in v skladu z memorandumom o soglasju z dne 27. aprila 2018 o delovnih odnosih med Evropsko komisijo in evropskim mehanizmom za stabilnost. V tem poročilu je ocenjeno izvajanje zavez, ki jih je Grčija dala Euroskupini glede dokončanja reform do konca leta 2020. To poročilo ni povezano s sprostitvijo s politikami pogojenih dolžniških ukrepov, ki bi v skladu z dogovorjenim polletnim načrtom lahko potekala na podlagi desetega poročila. Deseto poročilo bo predvidoma objavljeno maja.

([1]) Uredba (EU) št. 472/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2013 o okrepitvi gospodarskega in proračunskega nadzora v državah članicah euroobmočja, ki so jih prizadele ali jim grozijo resne težave v zvezi z njihovo finančno stabilnostjo (UL L 140, 27.5.2013, str. 1).

([2]) Izvedbeni sklep Komisije (EU) 2021/998 z dne 17. februarja 2021 o podaljšanju okrepljenega nadzora za Grčijo.

([3]) https://www.consilium.europa.eu/media/35749/z-councils-council-configurations-ecofin-eurogroup-2018-180621-specific-commitments-to-ensure-the-continuity-and-completion-of-reforms-adopted-under-the-esm-programme_2.pdf.

([4]) Uslužbenci ECB so sodelovali pri pregledovalni misiji v skladu s pristojnostmi ECB in tako zagotovili strokovno znanje o politikah v finančnem sektorju in vprašanjih, kritičnih na makro ravni, kot so nominalni fiskalni cilji ter potrebe po vzdržnosti in financiranju. Pred pregledovalno misijo je bila med 13. in 20. januarjem 2021 izvedena tehnična misija, ki je prav tako potekala na daljavo.

SPLOŠNA OCENA

Poročilo je bilo pripravljeno v razmerah drugega vala pandemije, ki je privedel do splošnega zaostrovanja zajezitvenih ukrepov pred koncem leta 2020, nedavno pa še do zaprtja šol in maloprodajnih podjetij ter omejitev gibanja v nekaterih regijah, vključno z Atenami. Grško gospodarstvo naj bi se v letu 2020 skrčilo za 10 % v primerjavi z letom 2019, letos pa naj bi le delno okrevalo. Izpad turistične sezone v letu 2020 zaradi pandemije je negativno vplival na Grčijo, saj je njen turistični sektor zelo pomemben za njeno gospodarstvo. Vlada je še naprej prilagajala obstoječe fiskalne ukrepe v podporo brezposelnim in zaposlenim, katerih pogodbe so bile prekinjene, podaljšala podporne ukrepe za podjetja ter sprejela nove ciljno usmerjene ukrepe za zaščito gospodinjstev in podjetij. Doslej se zdijo ukrepi za varstvo zaposlitve, ki jih podpira EU, zlasti prek novega finančnega instrumenta za začasno podporo za ublažitev tveganj za brezposelnost v izrednih razmerah (SURE) in Evropskega socialnega sklada, učinkoviti, stopnja brezposelnosti pa je kljub znatnemu gospodarskemu krčenju ostala na splošno stabilna. Število oseb, ki niso zaposlene, kljub temu narašča, saj je zaposlovanje novih delavcev še vedno omejeno. Podjetjem in delavcem so javni podporni ukrepi koristili, vendar se pričakuje, da bo celotna razsežnost izzivov, s katerimi se soočata podjetniški in finančni sektor, tako kot v drugih državah članicah postala razvidna šele pozneje med postopno odpravo podpornih ukrepov. To bo treba skrbno upravljati, da se preprečijo učinki izrazitega naglega padca.

Kljub težavnim okoliščinam so grški organi uspeli doseči dober napredek na številnih področjih, vključno z izobraževanjem, upravljanjem državnih sredstev, privatizacijskimi projekti in energetsko politiko. Zlasti:

- **V zadnjih treh mesecih sta bili sprejeti dve ambiciozni reformi na področju izobraževanja.** Decembra 2020 je bila sprejeta reforma poklicnega izobraževanja in usposabljanja, katere cilj je povečati privlačnost te poti ter bolje povezati poklicno izobraževanje in vseživljenjsko učenje s potrebami trga dela. Na drugi strani pa je cilj zakona o visokem šolstvu iz februarja 2021 posodobiti delovanje univerz in izboljšati kakovost ponudbe izobraževanja. Poleg tega je bilo uvedeno notranje in zunanje ocenjevanje šol.

- **Grška družba za upravljanje premoženja in deležev** je zaključila pregled upravnih odborov vseh podjetij v državni lasti, kar je bila posebna zaveza. Strateški načrt družbe se je še naprej izvajal, kot je bilo predvideno, grški organi pa so zaključili pripravo posodobljenih ministrskih smernic za družbo.

- **Privatizacijski razpisi** so napredovali, saj je bila transakcija v zvezi z marino Alimos 31. decembra 2020 uspešno zaključena. Obeti za dokončanje projekta Hellinikon v prihodnjih mesecih so dobri, dosežen pa je bil tudi določen dolgo pričakovan napredek pri tekočih ukrepih, ki so potrebni za koncesijo za avtocesto Egnatia, kar so vse posebne zaveze.

- **Na področju energetske politike** so organi začeli tržni preizkus, da bi v prihodnjih mesecih zaključili dolgotrajno protimonopolno zadevo proti javnemu elektroenergetskemu podjetju, kar je posebna zaveza.

Reforme so se nadaljevale tudi na drugih pomembnih področjih. Reforme upravljanja javnih financ, vključno s proračunom za javne naložbe, so z napredkom pri administrativni, ekonomski in funkcionalni proračunski klasifikaciji ponovno pridobile zelo potreben zagon.

Potrebno bo pozorno spremljanje, saj je to ključnega pomena za izboljšanje učinkovitosti plačilnih postopkov. Sprejeta je bila zakonodaja za reformo človeških virov v davčni upravi, reforma pa je na dobri poti, da bo do naslednjega pregleda v celoti izvedena. Tudi reforme javne uprave napredujejo po načrtih, vključno s sprejetjem nove zakonodaje za hitrejše in učinkovitejše zaposlovanje javnih uslužbencev.

Kljub temu se zdi, da se je splošna hitrost izvajanja na številnih področjih upočasnila, zlasti zaradi pandemije, izvajanje ukrepov za obravnavanje več zavez pa je bilo odloženo. Poleg stalnih težav zaradi pandemije so grški organi kot vzrok za nekatere zamude navedli tudi prerazporeditev več ključnih delovnih mest v upravi na začetku tega leta in povečano delovno obremenitev zaradi priprave načrta za okrevanje in odpornost, kar se je ustrezno upoštevalo. Dogovorjenih je bilo več podrobnih posebnih časovnih načrtov, ki naj bi pripravili podlago za odločilen napredek do desetega poročila, ki bo sprejeto maja. Ti vključujejo nadaljnje izvajanje reform v finančnem sektorju, celovito izvajanje reforme človeških virov neodvisnega organa za javne prihodke, operacionalizacijo instrumenta za pripravo projektov in strateškega nabora projektov za večje naložbe, preprečevanje nastanka novih zaostalih plačil in zmanjšanje obstoječega obsega teh plačil po ugotovljenih zamudah, vključno z okrepitvijo usmerjevalnega odbora za poravnavo zaostalih plačil in poenostavitvijo zakonodajnega okvira za izvajanje davčnih postopkov, dokončanje reforme nadaljnje poenostavitve licenciranja naložb na dogovorjenih področjih in sprejetje posodobljene delovnopravne zakonodaje. Poleg tega so se organi zavezali k številnim posebnim ukrepom na področjih zdravstvenega varstva, boja proti korupciji, reforme javne uprave in izvajanja kontnega okvira. Ponovno se mora začeti izvajati reforma pravosodja glede na njen pomen v okviru splošne strategije za okrevanje, saj reforme, povezane z učinkovitostjo pravosodnega sistema, prispevajo k zagotavljanju hitre izvedbe naložb, tudi naložb zasebnega sektorja.

Izvajanje nekaterih ključnih reform v finančnem sektorju je bilo prav tako odloženo, vendar je bil dogovorjen ambiciozen časovni načrt za naslednji pregled. Začetek veljavnosti zakona o insolventnosti je bil ob koncu lanskega leta delno odložen, pri čemer naj bi nekateri elementi začeli veljati 1. marca, začetek veljavnosti drugih pa je bil preložen na 1. junij 2021. Ta zakon je obsežna reforma insolvenčnega okvira, vendar zahteva veliko dela v zvezi z izvajanjem zaradi njegovih podrobnih specifikacij in vzpostavitve informacijske platforme, povezane s platformami bank. Izvajanje drugih dogovorjenih reform se nadaljuje, vendar počasneje, kot je bilo predhodno dogovorjeno, in bo zahtevalo pozorno spremljanje, zlasti kar zadeva odpravo zaostankov pri nerešenih zadevah v zvezi z insolventnostjo gospodinjstev (obstaja tveganje, da cilj do konca leta 2021 ne bo dosežen) in kar zadeva potrditev unovčenih državnih poroštev, kar je bilo v zadnjem četrtletju leta 2020 nadalje odloženo tudi zaradi težav z zaposlovanjem novih uslužbencev glede na zaostrovanje zajezitvenih ukrepov. Grški organi pripravljajo dodatne ukrepe v podporo finančnemu sektorju, zlasti podaljšanje sheme Hercules za zaščito sredstev, kar je dobrodošlo. Glede na zaostrovanje zajezitvenih ukrepov proti koncu leta 2020 so grški organi začasno ustavili vse ukrepe izvršbe za vse kategorije dolžnikov, vključno z izvajanjem e-dražb in pripravljalnih ukrepov za e-dražbe, ki lahko trajajo več mesecev. Če bi taka splošna zamrznitev vseh ukrepov izvršbe trajala dlje časa, bi lahko v prihodnje ovirala hitro in učinkovito obravnavo nedonosnih posojil s strani grških bank in serviserjev. Zato so grški organi pozvani, naj hitro sprejmejo začasne in bolj ciljno usmerjene rešitve, obenem pa zaščitijo ranljiva gospodinjstva.

Grški organi tesno sodelujejo z Evropsko komisijo v okviru priprave načrta za okrevanje in odpornost. To sodelovanje je dobrodošlo, saj bi lahko znatna sredstva, do katerih je Grčija upravičena prek mehanizma za okrevanje in odpornost, ob učinkoviti in ustrezni uporabi v prihodnjih letih podprla rast, ustvarjanje delovnih mest in dvojni prehod. V okviru mehanizma EU za okrevanje in odpornost bo Grčiji v obdobju 2021–2026 na voljo 30,5 milijarde EUR, od tega 17,8 milijarde EUR v obliki nepovratnih sredstev. Pričakuje se, da bodo reforme in naložbe, ki bodo del načrta, gradile na preteklih in tekočih reformah v okviru postopka okrepljenega nadzora ter jih dopolnjevale. Ta znatna finančna sredstva bodo skupaj z dodatnimi sredstvi v višini 1,7 milijarde EUR v okviru instrumenta React-EU in sredstvi v višini 2,7 milijarde EUR, ki so že bila izplačana iz evropskega instrumenta za začasno podporo za ublažitev tveganj za brezposelnost v izrednih razmerah (SURE), ter morebitnimi dodatnimi sredstvi ([5]) pomagala ublažiti gospodarske in socialne posledice pandemije ter zagotovila potrebno podporo za trajnostno in vključujoče okrevanje.

Na splošno je v tem poročilu ugotovljeno, da je Grčija dosegla dober napredek pri izvajanju številnih reformnih zavez, vendar se je zagon pri reformah upočasnil, obenem pa se priznavajo težke razmere, ki jih je povzročila pandemija. Evropske institucije pozdravljajo nadaljnje tesno in konstruktivno sodelovanje grških organov ter dogovor o številnih revidiranih časovnih okvirih za ključne reforme. Organi so pozvani, naj še naprej mobilizirajo sredstva, da bi sprejeli vse potrebne ukrepe za pravočasno izpolnitev svojih posebnih zavez za deseto poročilo o okrepljenem nadzoru, ki bo izdano maja in za katero je predvideno izplačilo naslednjega svežnja s politikami pogojenih dolžniških ukrepov.

MAKROEKONOMSKA GIBANJA

Koronavirusna pandemija še naprej zelo negativno vpliva na grško gospodarstvo. V četrtletni primerjavi je gospodarstvo v tretjem četrtletju leta 2020 zraslo za 2,3 %, potem ko se je v prejšnjem obdobju skrčilo za 14,1 %. Okrevanje v tretjem četrtletju je bilo precej manj dinamično kot znatno okrevanje v euroobmočju, predvsem zaradi strmega padca dodane vrednosti v turističnem sektorju. Rast je temeljila na zasebni potrošnji, pri čemer se je izvoz blaga izkazal za nekoliko odpornega. Brezposelnost se je še naprej zniževala in je v tretjem četrtletju leta 2020 dosegla 16,2 %, kar kaže, da so uvedeni podporni ukrepi uspešni pri varstvu zaposlitve. Obenem se je zaposlenost v primerjavi s stanjem pred enim letom znižala, predvsem zaradi manjšega zaposlovanja v turističnem sektorju. Prav tako se je znižala brezposelnost mladih, vendar je v tretjem četrtletju še vedno ostala zelo visoka (34,2 %).

Po zaostritvi zajezitvenih ukrepov proti koncu leta 2020 se pričakuje, da bo gospodarsko okrevanje v prvi polovici letošnjega leta ostalo šibko. Zajezitveni ukrepi, napovedani novembra 2020, še vedno veljajo, kar pomeni stroge omejitve za storitveni sektor, medtem ko se industrijska proizvodnja nadaljuje z omejenimi motnjami, vendar se sooča s prekinitvami v dobavnih verigah in manjšim povpraševanjem. Pričakuje se, da bodo ti potrebni ukrepi za reševanje življenj nadalje upočasnili gospodarsko okrevanje. V zimski napovedi Komisije iz leta 2021, pripravljeni pred nedavno regionalno zaostritvijo zajezitvenih ukrepov, je pričakovano, da bo realna rast BDP v letu 2021 dosegla 3,5 %, v letu 2022 pa 5 %, predvsem zaradi domačega povpraševanja. V projekciji je predvideno, da

([5]) Svet je že odobril skupno 90,3 milijarde EUR finančne pomoči v podporo 18 državam članicam. Države članice lahko še vedno vložijo zahtevke za finančno pomoč v okviru instrumenta za začasno podporo za ublažitev tveganj za brezposelnost v izrednih razmerah (SURE), ki ima skupno zmogljivost do 100 milijard EUR.

bo cepljenje postopoma do sredine leta 2021 uspešno zaščitilo najranljivejše skupine, kar bi omogočilo trajno, čeprav samo postopno sproščanje zajezitvenih ukrepov v drugem četrtletju. K rasti naj bi pozitivno prispeval tudi zunanji sektor, vendar manj, kot je bilo pričakovano, saj bi lahko trajalo dlje, da si turizem v celoti opomore. V projekciji je predvideno, da bo fiskalna politika v letu 2021 še naprej podpirala gospodarstvo s ciljno usmerjenimi intervencijami v korist podjetij in gospodinjstev. Upočasnjena dinamika gospodarstva naj bi zavirala rast cen, ki naj bi ostala rahlo negativna tudi v letu 2021, nato pa v letu 2022 okrevala.

Negotovost glede obetov je še vedno velika. Projekcije so izpostavljene precejšnji negotovosti, ki je večinoma povezana z razvojem pandemije in uspešnostjo kampanje cepljenja. Napredek pri boju proti pandemiji, tako doma kot tudi na mednarodni ravni, je ključnega pomena tudi za okrevanje turistične industrije. Negotovost zadeva tudi hitrost okrevanja zasebnega sektorja po izteku podpornih ukrepov, ki ga bo treba skrbno načrtovati, da se preprečijo učinki izrazitega naglega padca, ki bi lahko povzročili težave podjetij, vključno s stečaji. Slabosti v strukturi bilance stanja grškega podjetniškega sektorja povečujejo negativna tveganja za okrevanje. Geopolitične napetosti v regiji in dolgotrajna migracijska kriza dodatno povečujejo negotovost makroekonomskih obetov. Pozitivno pa je to, da napoved Komisije ne vključuje gospodarskega učinka načrta za okrevanje in odpornost za Grčijo, katerega izvajanje naj bi znatno spodbudilo rast.

FISKALNA GIBANJA

Fiskalna politika bo leta 2021 ostala spodbujevalna, saj grški organi ohranjajo ciljno usmerjeno podporo gospodinjstvom in podjetjem, ki jih je prizadela kriza. Vlada se je v odziv na neugoden razvoj pandemije novembra 2020 odločila, da bo poostrila zajezitvene ukrepe, nedavno pa, da bo zaprla šole in maloprodajna podjetja ter uvedla omejitve gibanja v nekaterih regijah, vključno z Atenami, prav tako pa je napovedala podaljšanje prejšnjih fiskalnih ukrepov. Skupna sredstva za „vračljiva predplačila“ (javna podpora podjetjem, ki jih je prizadela pandemija, v obliki posojil s komponento pogojnih subvencij) so se povečala, redna nadomestila za brezposelnost in nadomestila za dolgotrajno brezposelnost so bila podaljšana, prav tako pa je bila podaljšana tudi začasna ekonomska podpora za zaposlene, katerih pogodbe so bile prekinjene. Zaradi daljšega trajanja zajezitvenih ukrepov, kot je bilo sprva načrtovano, je vlada napovedala tudi več novih ukrepov za podporo tako gospodinjstvom kot tudi prizadetim podjetjem. Ti ukrepi vključujejo novo poroštveno shemo in nov program za subvencioniranje posojil, ki sta prilagojena za pomoč malim in srednjim podjetjem, zlasti zelo majhnim podjetjem / mikropodjetjem. Poleg tega bodo prizadeta podjetja upravičena do nadomestila za svoje fiksne stroške v obliki davčnega dobropisa in dobropisa za prispevke za socialno varnost. Odziv politike v Grčiji je bil hiter že od začetka izbruha koronavirusa, njegov skupni obseg pa naj bi z zgoraj navedenimi ukrepi v letu 2020 dosegel približno 9,4 % BDP, v letu 2021 pa 6,5 % BDP. Na splošno je v skladu z jesensko napovedjo Komisije iz leta 2020 obseg podpornih ukrepov (kot odstotek BDP), ki jih je grška vlada sprejela za ublažitev socialno-ekonomskih posledic izbruha koronavirusa, nekoliko nad povprečjem Evropske unije.

V proračunu za leto 2021, izglasovanem na začetku decembra 2020, se pričakuje, da bo primanjkljaj, ki se spremlja v okviru okrepljenega nadzora, v letu 2021 dosegel 3,9 % BDP. To je primerljivo z napovedanim primanjkljajem v višini 3,4 % BDP iz jesenske

napovedi Komisije iz leta 2020 ([6]). Popolna posodobitev fiskalne napovedi bo pripravljena spomladi v okviru ocene programa stabilnosti za leto 2021. Splošna odstopna klavzula se bo uporabljala tudi v letu 2021. Ta klavzula omogoča začasni odklon od proračunskih zahtev, vključno s fiskalnimi cilji Grčije, ki se spremljajo v okviru okrepljenega nadzora, če to srednjeročno ne ogroža vzdržnosti javnih financ. Svet je Grčiji priporočil ([7]), naj, kadar gospodarske razmere to omogočajo, izvaja fiskalne politike, namenjene doseganju preudarnih srednjeročnih fiskalnih položajev in zagotavljanju vzdržnosti dolga ob krepitvi naložb. V proračunu za leto 2021 se pričakuje, da bo dolg sektorja država v letu 2020 dosegel 209 %, preden se bo leta 2021 zmanjšal na približno 200 %, kar je na splošno v skladu z jesensko napovedjo Komisije.

Projekcije javnih financ so izpostavljene znatnim tveganjem. Negotovost glede razvoja pandemije ostaja velika, kar pomeni znatna fiskalna tveganja, saj bi nadaljnje podaljšanje zajezitvenih ukrepov in z njimi povezane fiskalne podpore, ki bi morala biti tako ciljno usmerjena kot tudi začasna, lahko privedlo do nadaljnjega povišanja fiskalnih stroškov. Verjetnost unovčenja državnih poroštev se bo povečala s trajanjem krize. Poleg pandemije fiskalna tveganja še naprej predstavljajo tudi sodbe o retroaktivnih pokojninah in pravdni postopki proti javni nepremičninski družbi ETAD. Pozitivno pa je to, da naj bi imela Grčija velike koristi od mehanizma za okrevanje in odpornost zaradi obsežne finančne podpore reformam in naložbam, ki spodbujajo rast, kar bi znatno podprlo gospodarstvo in spodbudilo potencialno rast, to pa lahko olajša doseganje preudarnega fiskalnega položaja.

FINANCIRANJE DRŽAVE

Pogoji financiranja ostajajo ugodni, država pa ima še naprej velike denarne rezerve. Razpon donosnosti državnih dolžniških vrednostnih papirjev se je še naprej zmanjševal in se od sredine novembra 2020 giblje okoli 70 bazičnih točk v petletnem obdobju. Umirila se je tudi volatilnost državnih dolžniških vrednostnih papirjev. Ugodne pogoje financiranja podpira tudi spodbujevalno naravnana denarna politika Evropske centralne banke, vključno z njenim izrednim programom nakupa vrednostnih papirjev ob pandemiji. Srednje- in dolgoročna plačila za odplačevanje dolga in plačila obresti bodo v letu 2021 zmerna in bodo znašala približno 10 milijard EUR. Grčija namerava zbrati od 8 do 12 milijard EUR z novimi izdajami obveznic, kar je primerljivo z zneskom, zbranim leta 2020. Denarne rezerve sektorja država so konec leta 2020 znašale približno 31 milijard EUR, kar bi zadostovalo za kritje srednje- in dolgoročnih plačil za odplačevanje dolga in plačil obresti sektorja država za naslednji dve leti ([8]). Grčija je od začetka leta zbrala 3,5 milijarde EUR z izdajo 10-letne državne obveznice januarja 2021. Doseženi donos je znašal 0,81 %, kar je rekordno nizka raven za to zapadlost. S prodajo zaprtemu krogu vlagateljev sta bili zbrani dodatni

([6]) V jesenski napovedi Komisije iz leta 2020 niso bile upoštevane gospodarske posledice druge zaostritve zajezitvenih ukrepov, ki se je začela novembra 2020, ali podaljšanja fiskalnih ukrepov v odziv na drugi val niti gospodarske posledice nedavnega zaprtja šol in maloprodajnih podjetij ter omejitev gibanja v nekaterih regijah, vključno z Atenami. Čeprav proračun vključuje predvideni makroekonomski učinek naložb v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost, bo Komisija ta učinek ocenila šele v prihodnjih mesecih, ko bodo načrti dovolj podrobno predstavljeni.

([7]) Priporočilo Sveta z dne 20. julija 2020 v zvezi z nacionalnim reformnim programom Grčije za leto 2020 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Grčije za leto 2020 (UL C 282, 26.8.2020, str. 46).

([8]) Stanje na računu denarnih rezerv je ostalo pri 15,7 milijarde EUR. Račun denarnih rezerv je bil napolnjen tudi z izplačili v okviru programa evropskega mehanizma za stabilnost in je namenjen servisiranju dolga. Grčija lahko ta znesek po odobritvi upravnih organov evropskega mehanizma za stabilnost uporabi tudi za druge namene.

2 milijardi EUR. Grški organi nameravajo delno odplačati posojila Mednarodnega denarnega sklada, kar je dobrodošel korak, ki bo prispeval k zmanjšanju valutnega tveganja in pošilja pravi signal trgom.

V publikaciji o spremljanju vzdržnosti dolga za leto 2020 je bila predstavljena analiza vzdržnosti dolga za vse države članice na podlagi jesenske napovedi iz leta 2020 ([9]). Osnovni scenarij navedene analize je enak scenariju iz 8. poročila o okrepljenem nadzoru. Posodobljena analiza vzdržnosti dolga bo predstavljena v naslednjem poročilu o okrepljenem nadzoru.

GIBANJA V FINANČNEM SEKTORJU

Dobičkonosnost bank bo verjetno ostala pod pritiskom, saj so ugodne likvidnostne razmere in znatni neponavljajoči se prihodki v trgovalnem portfelju le delno izravnali povečane potrebe po oblikovanju rezervacij. Banke so ohranile obsežne denarne rezerve in nizke stroške financiranja zaradi stalnega trenda naraščanja vlog v povezavi s pogoji spodbujevalne denarne politike. Poleg tega so imele izredne dobičke iz trgovanja iz svojega portfelja državnih obveznic. Vendar je oblikovanje rezervacij pretežno v začetnem obdobju, da bi se med drugim upošteval pričakovani učinek pandemije, privedlo do tega, da je bančni sistem kot celota v prvih devetih mesecih leta 2020 beležil izgubo po obdavčitvi. Obeti glede dobička bodo še naprej težavni, kar bo omejilo zmogljivosti za ustvarjanje notranjega kapitala. Listinjenje nedonosnih posojil bo pozitivno vplivalo na stroške tveganja bank in sprostilo bilance stanja bank za nova posojila, vendar bo pomenilo tudi začetno enkratno kapitalsko izgubo in ponavljajoče se izgube čistih prihodkov iz obresti. Obenem lahko iztek moratorijev privede do nadaljnjih oslabitev zaradi poslabšanja kakovosti sredstev.

Obseg nedonosnih posojil se je še naprej zmanjševal, predvsem zaradi sheme Hercules in začasnega učinka moratorijev. Obseg nedonosnih posojil je konec septembra 2020 znašal 58,7 milijarde EUR, kar pomeni, da se je od decembra 2019 zmanjšal za 9,8 milijarde EUR, vendar le za 1 milijardo EUR od prejšnjega četrtletja. Posledično se je delež nedonosnih posojil zmanjšal na 35,8 %, kar je še vedno najvišja raven v euroobmočju. Stalno izboljševanje v letu 2020 kljub pandemiji in posledičnemu upadu števila posojil, ki so okrevala, je predvsem posledica prodaje nedonosnih posojil v vrednosti 6,8 milijarde EUR in omejenega pritoka novih nedonosnih posojil (zmanjšanje za 58 % medletno v devetih mesecih) zaradi veljavnih moratorijev. Vrednost posojil, za katera veljajo moratoriji, je novembra 2020 znašala 20,8 milijarde EUR, kar je več kot 12 % portfelja posojil, ta posojila pa so približno enakomerno porazdeljena med podjetja in gospodinjstva. Zmanjševanje obsega nedonosnih posojil s strani bank je privedlo tudi do večje vloge nebančnih serviserjev, ki so od konca septembra 2020 upravljali posojila v vrednosti 33 milijard EUR, kar pomeni 40-odstotno povečanje v primerjavi s koncem leta 2019.

Tako kot v drugih državah članicah bi lahko iztek moratorijev spremljalo ponovno poslabšanje kakovosti sredstev v prihodnosti. Veliko število posojil pod moratoriji in slabi rezultati bank pri uspešnem prestrukturiranju posojil kažejo na pomembno tveganje za kakovost sredstev, saj so se moratoriji večinoma iztekli konec leta 2020. To bi lahko povzročilo nove oslabitve, če rezervacije, ki so bile knjižene doslej, ne bodo v celoti zajele dejanskega učinka pandemije na portfelj posojil. Vendar bo shema začasnega subvencioniranja obročnega odplačevanja, ki so jo grški organi vzpostavili za dolžnike, ki jih

([9]) Debt Sustainability Monitor, European Economy, Institutional Paper 143, februar 2021.

je prizadel koronavirus in imajo posojila, zavarovana s primarnim prebivališčem (shema Gefyra), ublažila to tveganje za tovrstna posojila, ki predstavljajo velik del portfelja posojil majhnim dolžnikom. Izplačila subvencij v okviru sheme so bila uvedena. Organi vzpostavljajo podobno shemo za poslovna posojila. To shemo bo treba skrbno oblikovati, vključno z ustreznimi zaščitnimi ukrepi za moralno tveganje. Poleg tega bodo banke poskušale zajeziti vsak premik posojil, za katera trenutno veljajo moratoriji, v kategorijo povečanega kreditnega tveganja, kar bi pomenilo večje potrebe po oblikovanju rezervacij, in sicer s ponujanjem vmesnih produktov, da bi se omogočila postopna ponovna vzpostavitev plačilnih vzorcev. O točni nadzorni obravnavi in s tem povezanih stroških kapitala teh produktov bo treba razpravljati z nadzornimi organi. Načrtovana listinjenja v okviru sheme Hercules tudi v prihodnje ostajajo glavno gonilo za zmanjševanje obsega nedonosnih posojil.

Podporni ukrepi, ki so jih sprejeli grški organi, so dodatno okrepili rast posojil podjetjem in olajšali dostop do posojil tudi manjšim podjetjem. Poroštvena shema za podjetja zaradi COVID-19 in shema subvencioniranja obresti (TEPIX-II), ki ju upravlja grška razvojna banka, sta v letu 2020 privedli do izplačila posojil podjetjem ter malim in srednjim podjetjem v višini 4,6 milijarde EUR oziroma 2 milijardi EUR, ki so k skupnim bruto tokovom posojil podjetjem v tem letu prispevala približno 40 %. Zaradi tega so se povprečni mesečni bruto tokovi posojil ([10]) več kot podvojili za velika podjetja in se znatno povečali tudi za mala in srednja podjetja. Podjetja so to rast posojil uporabila predvsem za kritje potreb po obratnem kapitalu in za ustvarjanje likvidnostnih rezerv. Stroški kreditov se kljub rekordno nizkim nominalnim posojilnim obrestnim meram za podjetja povišujejo od septembra 2020, zlasti za manjša posojila, kar je posledica povečanega kreditnega tveganja. Rast posojil gospodinjstvom ostaja negativna, stroški teh kreditov pa se stalno povišujejo.

Grški organi pripravljajo spremembo zakonodaje, ki ureja grški sklad za finančno stabilnost. Sprememba bo omogočila, da sklad kot zasebni vlagatelj sodeluje pri prihodnjih povečanjih delniškega kapitala bank, v katerih ima lastniški delež.

([10]) Posojila z določeno zapadlostjo. Vir: grška centralna banka.